

Skiriu S.

*Už visus tuos laiškus, kuriuos tau parašiau ir maniau,
kad niekada jų neperskaitysi. Tačiau tu man parodei,
kad gyvenimas visuomet gali nustebinti, net tada,
kai to nebesitiki.*

Daugelis trokšta sužinoti, kaip prailginti gyvenimą,
nors iš tikrųjų reikėtų jį praturtinti.
Taip, bet kaip tai padaryti? Retai kada pakanka nuvykti į
Bahamus, kad praturtintum gyvenimą. O knyga, priešingai,
gali pasiūlyti daugiau galimybių: ji leidžia nugyventi
bent du gyvenimus: savąjį ir knygos autoriaus.

LUCIANO DE CRESCENZO*, *Bellavistos mintys*

* Luciano de Crescenzo (1928–2019) – italų rašytojas, filosofas, režisierius, aktorius, komikas. Pagal išsilavinimą inžinierius. Debiutavo 1977 m. išleisdamas romaną *Taip kalbėjo Bellavista* (*Così parlò Bellavista*), pagal kurį 1984 m. buvo sukurtas to paties pavadinimo filmas. Parašė 46 knygas, išverstas į 21 kalbą. Bellavista – autofikcinis personažas, pensininkas filosofijos mokytojas iš Neapolio, besidalijantis gyvenimo išmintimi. *Bellavistos mintys* (*I pensieri di Bellavista*) – aforizmų knyga (*čia ir toliau – vert. past.*).

– Ar tau pasitaiko jaustis vienišam, nors ir esi tarp žmonių?

Atsakiau ne iš karto. Prasadėję kaip paprastas žaidimas, klausimai darėsi kažkokie klastingi. Tebežiūrėjau į žemę po kojom ir pro sukryžiuotas rankas tyrinėjau asfaltuotos gatvelės tekstūrą. Kai mano tyla užtruko ilgiau, nei būtų galima tikėtis, bato galu nervingai paspyriau šakelę.

– Mmh, – tepasakiau.

Elena pakėlė akis nuo mobiliojo telefono. Nors tebebu-
vau nusisukęs, jaučiau, kaip ji žiūri į mane. Širdis ėmė plak-
ti šiek tiek greičiau. Jausti, kaip tave stebi tau patinkantis
žmogus, yra beveik košmariška, tačiau drauge – tai ir rea-
lybe tampanti svajonė, kuris, kaip norėtum, dar virstų ir
įpročiu.

– Aleksai, nenoriu skubinti, bet negali kiekvienam atsa-
kymui skirti po dešimt minučių, – pasakė ji.

Aš atsisukau. Ji šypsojosi, rankoje laikydama mobilųjį
telefoną. Ji sėdėjo ant žalio suoliuko – nusiavusi batus ir
sukryžiaavusi basas kojas, tiesia nugara, itin grakščia poza,
kuri buvo daugybės jogos valandų rezultatas. Apie šį savo
pomėgį ji kalbėdavo dažnai. Kartą netgi pasakė, kad joga

jai išgelbėjo gyvybę, bet mes buvome tarp žmonių, todėl nedrįsau paklausti, ką konkrečiai ji turėjo omenyje.

– Ko tiksliai klausei? – nervingai patryniau delnus.

Elena vėl pažvelgė į savo mobiliojo telefono ekraną.

– Ar tau pasitaiko jaustis vienišam, nors ir esi tarp žmonių: dažnai, kartais ar niekada.

– Na, o kam gi šiais laikais nepasitaiko? – bandžiau išsisukti.

– Aleksai...

– Noriu pasakyti, kad mūsų daug, mes turime viską, tačiau...

Iš nevilties Elena teatrališkai nuleido galvą. Tai mane prajuokino.

– Gerai, gerai, – atsakiau ir išskėčiau rankas norėdamas parodyti, kad pasiduodu. – Sakyčiau, kad man tai nutinka dažnai.

Ji vėl pakėlė galvą, ištiesdama kaklą.

– O, – tepasakė pažymėdama atsakymą mobiliajame telefone. – Kitas klausimas: ar manai, kad esi per daug mąstantis žmogus – taip ar ne?

Aš susiraukiau, skėstelėjau rankomis ir vos vos papurčiau galvą.

– Manųčiau, kad tai namo didumo „taip“, – pasakė Elena, kažką ryžtingai paspausdama ekrane. Šįkart nusijuokėme drauge.

Buvo pietų pertrauka ir mes sėdėjome priešais pastatą, kuriame dirbome. Rugsėjo vidurio diena tebedžiugino nuostabiu oru, miestas tūkstančiais naujų spalvų ir begaline šviesa atrodė užpildęs tuštumą, paliktą išvykusiųjų

atostogauti. Man patiko galvoti, kad tai atlygis mums, kurie vis dar turėjo tenkintis įkaitusiu miesto oru.

– Ar galiu paklausti, kur radai šį testą? – pasiteiravau, kasydamasis galvą.

Viskas prasidėjo mums baigus valgyti: man – sumuštinį, jai – salotas. Pažinojome vienas kitą tik keletą mėnesių, bet jau buvome įpratę pietauti kartu. Jei oras būdavo geras, nusipirkdavome ką nors išsinešti ir valgydavome lauke: ant suoliukų ar laiptų, parkuose arba pastato, kuriame buvo mūsų biuras, terasoje.

Tą dieną po pietų Elena tiesiog išsitraukė telefoną ir pasakė: „Padarysiu tau testą.“ – Ir ėmė uždavinėti klausimus.

– Radau jį internete. Tai psichologinis testas, skirtas asmenybei apibūdinti.

Sutrikęs pažvelgiau į Elena.

– Kodėl taip žiūri į mane? – paklausė ji, šypsodamasi puse lūpų tarsi gintūsi.

– Ne, nieko. Psichologinis testas, sakai? Esi tikra?

Jos veide šmėstelėjo apsimestinio pasipiktinimo šešėlis, bet paskui ji vėl nusišypsojo savo nuostabia šypsena.

– Žinok, jį sukūrė psichologas, tai ne kokias nors nesąmonė!

– Psichologas?

– Na taip, amerikiečių psichologas. Arba anglų, nebeprišimenu.

– Ir kuo jis vardu?

Ji neatsakė, todėl aš nusijuokiau, o ji man švelniai stuktelėjo į ranką.

– Geriau eime toliau. Darai viską, kad sužlugdytum testą.

– Nieko panašaus...

– Kaip tau sekasi geriau išreiški jausmus: raštu ar žodžiu? – tęsė Elena, žiūrėdama į ekraną.

– Raštu.

– Gerai. Kai esi supykęs: a – išsakai pykčio priežastis aplinkiniams; b – viską laikai savyje, nes manai, kad pyktis – tavo asmeninis reikalas; c – negalvoji apie tai, ir po kurio laiko pyktis praeina?

– Antras variantas.

– Tu dalyvauji ekskursijoje muziejuje: a – lieki grupės gale, kad galėtum vienas apžiūrėti meno kūrinius; b – stovi grupės viduryje, kad nepraleistum nė vieno gido žodžio; c – stovi priekyje, kalbiesi su gidu, uždavinėji klausimus ir daliniesi pastebėjimais?

– Pirmas, a.

– Kaip apibūdintum savo santykius su priešinga lytimi: puikūs, vidutiniškai geri, prasti?

Vėl nutilau. Buvo nejauku pripažinti: turėjau merginų, gal labiau pažinčių, bet visi tie santykiai liko paviršutiniški. Sulaukus dvidešimt devynerių, viena mano dalis jautė išorinį spaudimą, kurį patiria visi vienišiai ir dėl kurio susirasti ką nors, su kuo dalytis gyvenimu, tampa nebe pasirinkimu, o būtinybe; kita mano dalis buvo įsitikinusi, kad tai vis tiek neįvyks – ir gal taip net geriau. Neįsivaizdavau savęs turinčio merginą, o juo labiau – tapusio tėvu. Buvau vienišius, įsitikinęs, kad esu pasmerktas vienetvei. Ir šis suvokimas nei mane labai liūdino, nei darė laimingą.

Tada sutikau Eleną ir su ja nutiko tai, kuo jau seniai buvau nustojęs tikėti: įsimylėjau taip, kaip paprastai įsimy-

lima paauglystėje. Jaunystėje gyvenimas nesuteikė tokios patirties. Buvau priverstas greitai suaugti, todėl niekada neišgyvenau įsimylėjimo, kuris įmanomas tik tada, kai jautiesi lengvas ir nerūpestingas – tokio, dėl kurio jauti drugelius pilve ir esi kvailas ir laimingas. Kartais matydavau įsimylėjusias jaunas poras, stebėdavau jų žvilgsniuose slypinčius pažadus ir pavydėdavau iliuzinio tikrumo, kad jų istorija tęsis amžinai. Niekada nebuvau patyręs tokio jausmo.

Tačiau Elenai pasirodžius mano gyvenime, man taip pat sužibo viltis. Kartais pats stebėdavau dėl savo išgyvenimų būnant kartu su ja. Atrodė, tarsi tą paauglišką įsimylėjimą galiausiai patyriau ir aš – tik beveik sulaukęs trisdešimties.

– Aleksai? Ar tu vis dar čia? – paklausė Elena.

Krūptelėjęs staigiai atsisukau, bijodamas, kad ji koku nors būdu gali perskaityti mano mintis. Šiek tiek palenkusi galvą, ji žiūrėjo į mane. Sutrikęs nusijuokiau ir pamelavau:

– Vidutiniškai geri, sakyčiau.

Elena nė nekrustelėjo.

– Kas labiau gadina tau nuotaiką: būtinybė kalbėti viešai prieš daugybę žmonių ar klausytis vieno žmogaus, pasakojančio kažkokią liūdną jam nutikusią istoriją?

– Pirmas variantas.

Ji atsisuko į mane, norėdama atidžiau įsižiūrėti, o aš vėl skėstelėjau rankomis, tarsi sakydamas, kad tai – tiesiog tiesa.

– Tu vakarieniauji su draugų grupe ir pastebi, kad vienas žmogus laikosi atokiau: a – tu garsiai papasakoji jam

anekdotą, kad pakeltum nuotaiką ir įtrauktum į pokalbį; b – prieini ir tyliai su juo pasikalbi; c – tiesiog nusišypsai jam; d – nieko nedarai, nes kai kurie žmonės nori, kad juos paliktų ramybėje?

Ilgai galvojau.

– C, bet būtų smagu būti žmogumi, kuris galėtų nurodyti b.

Elena nusišypsojo ir pažymėjo atsakymą. Jos dantys buvo maži, balti ir lygūs. O akys, priešingai, – didelės ir mėlynos.

– Kiek kartų tau yra sakę, kad esi per daug rimtas: dažnai, retai, niekada?

– Dažnai.

– Tyla tave verčia jaustis nejaukiai: labai, šiek tiek, visai ne?

– Jei esu vienas – ne, bet jei esu kompanijoje – šiek tiek, taip.

– Tuomet pažymėkime „šiek tiek“. Toliau... mintis, kad žmonės apie tave kalba – tau maloni, ar tave trikdo?

– Trikdo.

– Įsivaizduok ne darbo dieną: esi su kitais žmonėmis ar vienas?

Porą sekundžių dvejotau:

– Vienas.

Akimirką dvejojo ji.

– Kas yra? – paklausiau, svarstydamas, ką ji galėjo apie mane pagalvoti.

– Ne, nieko! Kas tau įdomiau: geras filmas ar gera knyga?

– Gera knyga. Niekas neprilygsta gerai knygai.

– Kaip labiau mėgsti klausytis muzikos: su ausinėmis ar garsiai?

– Nemanau, kad kada nors esu klausęs muzikos garsiai. Elena nutilo.

– Kodėl? Ar nemanai, kad gražu dalytis su kitais tuo, kas tau patinka?

– Tai vienas iš testo klausimų ar tiesiog tavo smalsumas? – pasitikslinau.

Elena nusišypsojo ir užkišo plaukų sruogą už ausies. Tada pažvelgė į mane, vis dar laukdama mano atsakymo.

– Bet kokių atveju – tik ausinės, – pasakiau.

– Gerai. Ar tau kada nors tenka gailėtis, kad nepadarei ko nors, ko norėjai: dažnai, kartais, niekada?

Aš sustingau, nes klausimas trikdė: ši mintis jau kurį laiką mane kamavo, galbūt todėl, kad šiemet man turėjo su-eiti trisdešimt ir aš ėmiausi savojo gyvenimo apmąstymų.

– Nežinau. Kas gi išvengia apgailestavimų?

– Į klausimus neatsakinėjama klausimais, – pasakė Elena.

– Gerai. Sakyčiau... dažnai.

– Tikrai?

– O tu neturi dėl ko gailėtis?

Ji gūžtelėjo pečiais ir vėl pažvelgė į dangų.

– Kol kas ne, bet jei užsibūsiu Milane per ilgai, galėčiau pradėti, – atsakė ji. Tada, po trumpos pauzės, nusijuokė, tarsi tai būtų tik pokštas. Bet man pasirodė, kad tas jos juokas nebuvo nuoširdus. Be to, tai ne pirmas kartas, kai ji mėtė tokias užuominas.

– Kad išspręstum problemą, iš karto pradedi veikti ar

susidarai planą? – tęsė ji, pasitaisiusi apyrankę ant kairės rankos.

– Mažiau, kol problema išsprendžia savaime. Arba ji mane užvaldo.

– Nagi!

– Gerai, gerai. Susidarau planą.

Elena dar kelias minutes uždavinėjo klausimus. Kartais man prireikdavo daugiau laiko pagalvoti, bet ji sakydavo, kad reikia tiesiog atsakyti ir per daug negalvoti. Man pasirodė, kad jos požiūris į gyvenimą toks ir buvo: nemąstyti per daug, nelaukti per ilgai, bet kiekvieną akimirką ir kiekvieną dieną pabandyti surasti ką nors gero ir visada žvelgti į priekį. Ji buvo aistringa rytietiško dvasingumo šalininkė, ir kartą, per vieną iš pirmųjų mūsų pokalbių pietų pertraukos metu, paklausiau jos, ką reiškia „gyventi džen“. Su tuo posakiu susidurdavau vis dažniau ir, nors galėjau paprasčiausiai paieškoti atsakymo „Google“ paieškoje, pokalbis su ja buvo toks malonus, kad prie to balkšvo laminuoto stalo po blyškiomis valgyklos šviesomis būčiau galėjęs sėdėti visą dieną ir visą naktį. Ji man paaiškino, kad tai reiškia „būti spontaniškam nesistengiant būti spontaniškam“. Man tai pasirodė puikus jos pačios asmenybės apibūdinimas. Ir būtent ši Elenos savybė labiausiai mane žavėjo, – aš buvau visiškai priešingybė: kiekvieną dieną dėvėjau kaukę ir kostiumą, kad atrodytų, jog esu vienas iš daugelio, arba, geriau sakant, kad manęs visai nesimatytų. Niekada neleisdavau, kad kas nors, ką laikydavau *savo* intymumu, prasimuštų / pasimatytų išorėje, nes buvau įsitikinęs, kad toks atvirumas vargu ar galėtų ką nors gero duoti pasauliui.

– Gerai, paskutinis klausimas. Kaip dažnai tu verki: labai dažnai, dažnai, kartais, niekada?

Aš vėl sustingau. Nenorėjau, kad ji susidarytų klaidingą įspūdį, bet nenorėjau ir meluoti.

– Turiu pasakyti... niekada.

Ji kilstelėjo antakį.

– Tu niekada neverki?

Nieko neatsakiau. Neramiai pasimuisčiau ant suoliuko, bandydamas patogiau atsisėsti. Galiausiai palinkau į priekį alkūnėmis atsiremdamas į kelius.

– Bandai vaidinti kietą, kad padarytum man įspūdį? – paklausė Elena, tyliai kikendama.

– Ne, visai ne. Nematau čia nieko gero, bet taip jau yra.

Norėjau pridurti: „Paskutinį kartą verkiau, kai buvau vaikas, praėjo daug metų nuo to laiko.“ Bet nieko nepasakiau. Sėdėjau sustingęs, aiškiai žinodamas, kad ji į mane žiūri. Tik užsidėjau akinius nuo saulės ir sukryžiačiau ant krūtinės rankas.

– Skaitau knygą apie čakras, – staiga pasakė Elena.

– Čakras? – perklausiau iškart, jausdamas dėkingumą, kad ji pakeitė temą. Bent jau taip maniau.

– Čakros – tai mūsų energijos centrai. Kiekvienas žmogus jų turi septynias, ir pagal induistų tradiciją kiekviena iš jų gali būti atvira arba uždara. Jos išsidėsčiusios tiesia linija, kuri prasideda nuo dubens ir eina iki galvos.

Ji pademonstravo tą įsivaizduojamą nuo apačios į viršų kylančią liniją švelniu grakščiu rankos judesiu, rodomąjį pirštą priglaudusi prie nykščio.

– Jei niekada neverki, reiškia, kad tavo širdies čakra už-

daryta, – pridūrė ji. Tada atsisuko, pasilenkė prie manęs ir bedė pirštu man į krūtinę.

– Širdies čakra yra čia, – paaiškino Elena, pirštu baknodama man į krūtinę. Tada priglaudė prie jos savo delną. Net per marškinėlius jutau jos delno šilumą. – Jei praeityje patyrei traumą, po kurios taip ir neatsigavai, čakra užsiveria, o tu prarandi gebėjimą išreikšti stipriausias emocijas. Todėl, spėju, ir verkti tampa sunku.

Akimirką tylėdami žiūrėjome vienas kitam į akis, tada aš nusukau žvilgsnį, o ji nuo mano krūtinės patraukė ranką. Toje vietoje, kur buvo bakstelėjusi pirštu, jutau lengvą dilgčiojimą. Širdis ėmė lėčiau plakti, o kvėpavimas grįžo į tariamai normalų ritmą. Ji to nepastebėjo, negalėjo pastebėti, nes aš itin gerai mokėjau slėpti savo jausmus – tai buvo vienas tų dalykų, kuriuos mokėjau geriausiai.

– Na ką gi, testas baigtas! – paskelbė ji.

Atsitiesiau ir atsirėmęs į suoliuko atlošą žvilgtelėjau į jos telefono ekraną.

– Perskaitysiu tau atsakymą: priklausai intravertų kategorijai. Mėgsti leisti laiką vienas tiek, kad kartais, būdamas tarp žmonių, jautiesi, lyg vaidintum kokį vaidmenį. Niekada nebuvai tas studentas, kuris paskaitos metu pakeilia ranką, kad užduotų klausimą dėstytojui, nei tas, kuris pakviečia šokti patinkančią merginą. Gyveni savo paties susikurtame pasaulyje, savo mintyse. Esi puikus stebėtojas ir moki klausytis žmonių. Esi labai jautrus, ypač kito žmogaus skausmui. Esi itin empatiškas ir gebi sutelkti dėmesį į tai, kas tau svarbu, net jei dėl to negalėtum užmigti. Tikriausiai esi išmintingas ir protingas žmogus. Galėtum

labai daug duoti pasauliui ir gyventi prasmingesnį gyvenimą, jei tik šiek tiek labiau atsivertum. Deja, tu jautiesi suvaržytas savojo drovumo ir įkalintas nesibaigiančio vidinio monologo.

Elena pasidėjo mobilųjį telefoną ant sukryžiuotų kojų ir pažvelgė į mane, laukdama, kad ką nors pasakyčiau.

– Koks siaubas, – pasakiau karčiai šyptelėjęs. Vėl atsirėmiau alkūnėmis į kelius. Automobilių srautas tapo intensyvesnis – žmonės atsipalaidavusiais veidais, būdingais tiems, kurie mintyse jau atostogauja, grįžo į biurus.

– Na, liaukis, ne taip jau ir blogai, – pasakė Elena šiek tiek apgailėstaudama. – Ten rašoma, kad esi jautresnis už kitus...

– Būtent tai ir yra problema, – pertraukiau ją.

Ji nutilo ir pažvelgė į mane nustebusi.

– Gaila, kad taip manai. Galbūt tu tiesiog nepažįsti tikrai nejautrių žmonių. Aš buvau su vienu tokiu ir patikėk manimi – tai tikra problema. Jautrūs žmonės nuoširdžiai gerbia kitus, ypač kenčiančius. Ir tai tikrai svarbu, Aleksai.

Atsisukau ir pažvelgiau į ją. Nusišypsojau.

– Be to, aš skaičiau tavo eilėraščius, – pridūrė ji lyg tarp kitko.

– Vėl ta pati istorija... – sumurmėjau, purtydamas galvą. Apsimečiau, kad tai mane erzina, bet iš tikrųjų jaučiausi pamalonintas, kad ji taip dažnai apie juos kalba.

Prieš kelias savaites ji buvo priėjusi prie mano rašomojo stalo. Norėjo sužinoti mano nuomonę vienu darbo klausimu, tačiau tuo metu manęs nebuvo – rūkiau ant stogo terasos, bet buvau palikęs atverstą užrašų knygelę.